

1 PRIEDAS

**PROFESINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ TEIKIMO ALGORITMO
NR. 1****„DALYVAVIMAS ATLIEKANT NELAIMINGŲ ATSITIKIMŲ DARBE IR PROFESINIŲ LIGŲ
TYRIMĄ IR ANALIZUOJANT JŲ PRIEŽASTIS“ APRAŠAS****1. Profesinės sveikatos priežiūros algoritmo bendrosios nuostatos. Tikslas, pagrindimas.**

1. Vykdamas 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos pažangos priemonės „11-001-02-10-01 Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksmų valdymą“ projekto įgyvendinimo planą „Sisteminio profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelio kūrimas, užtikrinant profesinės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą“, atlikta profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reguliavimo ir teikimo režimo reglamentavimo praktikos Lietuvoje ir užsienio šalyse analizė (Vilnius, 2024). Analizės išvadoje pateiktos penkios prioritetinės profesinės sveikatos priežiūros paslaugos. Viena iš jų – ASPĮ dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrimą ir analizuojant jų priežastis. Atsižvelgiant į tai, parengtas šis profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo algoritmas Nr. 4 „ASPĮ „Dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrimą ir analizuojant jų priežastis“ (toliau – Algoritmas Nr.4).

Lietuvos Respublikos 2003 m. liepos 1 d. darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas Nr.IX-1672 (Žin., 2003-07-16, Nr.70-3170) (suvestinė redakcija nuo 2024-06-21) nustato nelaimingų atsitikimų darbe bei profesinių ligų tyrimo tvarkos bendrąsias nuostatas (1 str.;1p.) ir įpareigoja tai vykdyti, vadovaujantis Vyriausybės patvirtintais Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatais bei Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatais (25 str.;12 p.). Taip pat, darbdavys ar jo įgaliotas asmuo privalo įgyvendinti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencines priemones (32 str.; 2 p.), o jei savo veikimu ar neveikimu pažeidė nustatytus reikalavimus, atsako įstatymų nustatyta tvarka (46 str.; 1 p.).

Algoritmo Nr.4 tikslas – aprašyti veiksmus, kuriuos atliekant būtų atliekamas nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrimas bei analizuojamos jų priežastys pagal teisės aktais nustatytus reikalavimus.

Jame vartojamos sąvokos:

Algoritmas – dokumentas, kuriame nuosekliai aprašomi svarbiausi atitinkamos profesinės sveikatos priežiūros paslaugos veiksmas ir jų eiliškumas.

Aprašas – atitinkamos profesinės sveikatos priežiūros paslaugos veiksmų eiliškumo atvaizdavimas žodžiais.

Profesinės sveikatos specialistas – asmuo, atitinkantis profesinės sveikatos specialisto kvalifikacinius reikalavimus, kuriuos reglamentuoja Profesinės sveikatos specialistų, galinčių dirbti įmonėse, kvalifikacinių reikalavimų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-271 (suvestinė redakcija nuo 2019-11-01). Šios nuostatos taikomos ir ASPĮ dirbančiam profesinės sveikatos specialistui.

„Dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrimą ir analizuojant jų priežastis“

2. Profesinės sveikatos priežiūros algoritmo teisinio reglamentavimo analizė. Pagrindiniai teisės aktai, metodiniai dokumentai, rekomendacijos, standartai ir kt., jų nuostatos.

Nelaimingų atsitikimų (NA) darbe ir profesinių ligų (PL) tyrimas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo (Žin., 2003, Nr.70-3170) 2, 42, 43, 44 ir 45 straipsnių nuostatomis. NA ir PL tyrimą reglamentuoja šie pagrindiniai teisės aktai ir rekomendacijos:

1. Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr. 1118 „Dėl Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatų patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 993 redakcija). Toliau tekste – NA darbe tyrimo nuostatai.

2. Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 24 d. nutarimu Nr. 487 „Dėl Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatų patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 881 redakcija). Toliau tekste – PL tyrimo nuostatai.

3. Profesinių ligų nustatymo kriterijai, patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-1087. Toliau tekste – PL nustatymo kriterijai.

4. Profesinių ligų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1198 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. vasario 6 d. nutarimo Nr. 122 redakcija). Toliau tekste – PL sąrašas.

5. Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. V-37. Toliau tekste – CDMEK nuostatai.

6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“. 13 priedas – Asmenų, dirbančių darbo aplinkoje, kurioje galima profesinė rizika (kenksmingų veiksnių poveikis ir (ar) pavojingas darbas), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašas (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. V-1072 redakcija). Toliau tekste – Profilaktiniai sveikatos tikrinimai.

7. Profesinių ligų diagnostikos vadovas. Europos komisijos rekomendacijos profesinių ligų diagnostikai. Liuksemburgas: Europos Sąjungos Oficialiųjų publikacijų biuras, 1994. Toliau tekste – PL diagnostikos vadovas.

3. Profesinės sveikatos priežiūros algoritmo teikimo pavyzdinis modelis ASPI. Ryšiai su kitais padaliniais, profesinėmis sąjungomis ir kt. įstaigos visuomeninėmis organizacijomis.

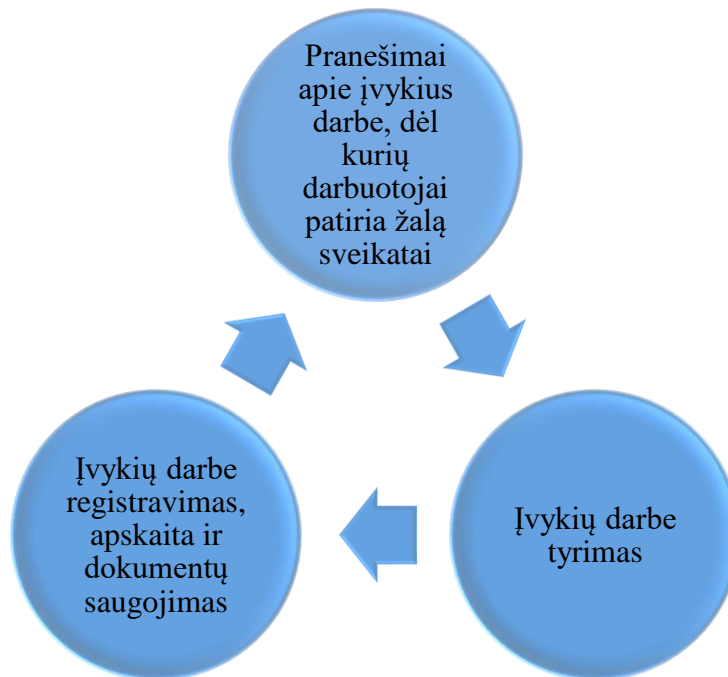
Algoritmo teikimą ASPI, ryšius su kitais padaliniais, profesinėmis sąjungomis, visuomeninėmis organizacijomis reglamentuoja NA darbe ir PL tyrimo nuostatai, PL nustatymo kriterijai, PL sąrašas ir CDMEK nuostatai.

4. Profesinės sveikatos priežiūros algoritmo teikimo funkcinė schema. PSP paslaugos planavimas, vykdymas, tinkamumo vertinimas, problemų nustatymas, kokybės gerinimas.

Algoritmo pagrindą sudaro nuoseklūs ASPĮ ir kitų institucijų veiksmai atliekant nelaimingų atsitikimų darbe (NA) ir profesinių ligų (PL) tyrimą ir analizuojant jų priežastis. Atsižvelgiant į tai, kad NA ir PL tyrimą reglamentuoja skirtingi teisės aktai, jie pateikiami atskiromis Algoritmo dalimis (Nr.4.1 ir Nr.4.2). Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimą reglamentuoja NA darbe tyrimo nuostatai, (toliau – Nuostatai), kurie nustato (1) pranešimų apie įvykius darbe, dėl kurių darbuotojai patiria žalą sveikatai (toliau – įvykis darbe), (2) įvykių darbe ir nelaimingų atsitikimų pakeliui į darbą ar iš darbo tyrimo, (3) registravimo, apskaitos, tyrimo dokumentų saugojimo tvarką. Profesinių ligų tyrimą reglamentuoja PL tyrimo nuostatai, (toliau – Nuostatai), kurie nustato (1) pranešimo apie įtariamą profesines ligas, (2) ūmių ir (3) lėtinių profesinių ligų priežasčių tyrimo, (4) profesinių ligų nustatymo, jų (5) registravimo ir apskaitos tvarką.

4.1. Dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe tyrimą.

Paveiksle Nr. 1 pavaizduota Algoritmo Nr. 4.1 „ASPĮ dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe tyrimą“teikimo funkcinė schema.

1 paveikslas. Algoritmo Nr. 4.1 „ASPĮ dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe tyrimą“ teikimo funkcinė schema.

Lentelėje Nr. 1 apibūdinti algoritmą Nr. 4.1 sudarantys veiksmai, aukščiau išvardinti algoritmo teikimo funkcinėje schemoje, bei pateiktas algoritmo veiksmų aprašas.

1 lentelė. Algoritmo Nr. 4.1 „ASPI dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe tyrimą“ veiksmi ir jų aprašas.

Veiksmai	Veiksmų aprašas
<p><i>1.Pranešimai apie įvykius darbe, dėl kurių darbuotojai patiria žalą sveikatai (toliau – įvykis darbe).</i></p>	<p>1.1.ASPI vadovas turi informuoti kiekvieną darbuotoją apie jo pareigą nedelsiant pranešti apie įvykį darbe ar nelaimingą atsitikimą pakeliui į darbą ar iš darbo. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo, jeigu pajėgia, taip pat asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsdamas apie tai pranešti padalinio vadovui, darbdaviui atstovaujanti asmeniui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai arba darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui.</p> <p>1.2.ASPI, suteikusi medicinos pagalbą darbuotojui, nukentėjusiam dėl įvykio darbe, dėl kurio sunkiai pakenkta darbuotojo sveikatai arba darbuotojas mirė, apie įvykį nedelsdama privalo pranešti Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui.</p> <p>1.3.Apie įvykius darbe, nelaimingus atsitikimus pakeliui į darbą ar iš darbo, įvykusius ne ASPI teritorijoje įvykį tirianti valstybės institucija nedelsdama raštu praneša ASPI vadovui.</p> <p>1.4.Pranešimai apie įvykius darbe, įskaitant mirtį darbe dėl ligos, Valstybinėje darbo inspekcijoje registruojami vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus patvirtintos formos žurnale. Pranešimai apie nelaimingus atsitikimus pakeliui į darbą ar iš darbo registruojami ASPI nustatyta tvarka.</p>
<p><i>2.Įvykių darbe tyrimas.</i></p>	<p>2.1.Įvykio darbe tyrimo tikslai yra: (a) nustatyti įvykio darbe metu buvusias ar susidariusias sąlygas, kurios turėjo įtakos įvykiui arba jį lėmė (toliau – aplinkybės); (b) nustatyti įvykio darbe priežastis; (c) numatyti prevencijos priemones panašioms įvykiams darbe išvengti. Įvykį darbe, išskyrus tiriamą Valstybinės darbo inspekcijos tiria darbdaviui atstovaujanti asmens įsakymu patvirtinta komisija, sudaryta pagal NA darbe tyrimo nuostatų reikalavimus.</p> <p>2.2.Tiriant įvykį darbe privalu nustatyti, koks įvykio darbe priežastinis ryšys su darbu; ar įvykį lėmė darbuotojų saugą ir sveikatą, darbo santykius reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai, ar šie pažeidimai yra įvykio darbe priežastys, kurie aprašomi nelaimingo atsitikimo darbe N-1 formos akte (toliau – N-1 formos aktas; 2 priedas), vadovaujantis Įvykių darbe ir nelaimingų atsitikimų pakeliui į darbą ir iš darbo pildymo metodiniais nurodymais, patvirtintais vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus (toliau – Metodiniai nurodymai).</p>

Veiksmai	Veiksmų aprašas
	<p>2.3.ASPI vadovas privalo sudaryti sąlygas tirti įvykį darbe ir tyrėjui pateikti reikalingus dokumentus ir informaciją. Tyrėjas turi teisę gauti iš ASPĮ padalinių vadovų, darbuotojų ir kitų asmenų rašytinius paaiškinimus. Valstybinei darbo inspekcijai nustatant įvykio darbe priežastis, gali būti skiriamos ekspertizės vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka.</p> <p>2.4.ASPI, kuri suteikė dėl įvykio darbe nukentėjusiam darbuotojui medicinos pagalbą ir kurioje jis gydomas, nukentėjusio darbuotojo ir (ar) Valstybinės darbo inspekcijos prašymu per 2 darbo dienas nuo medicinos pagalbos suteikimo dienos, o tais atvejais, kai pakenkimo sveikatai sunkumas patikslinamas atlikus papildomus tyrimus, – ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo medicinos pagalbos suteikimo pateikia pažymą apie pakenkimo sveikatai sunkumą, taip pat, pateikia duomenis apie alkoholio kiekį (promilėmis), narkotinių, psichiką veikiančių medžiagų kiekį dėl įvykio darbe arba nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo nukentėjusio darbuotojo kraujyje ir / arba biologinėse terpėse. Jeigu dėl įvykio darbe, dėl kurio darbuotojas mirė, pradedamas ikiteisminis tyrimas, informaciją apie nukentėjusio darbuotojo mirties priežastį ir aplinkybes pateikia įvykį tirianti ikiteisminio tyrimo institucija.</p> <p>2.5.ASPI, kurioje dėl įvykio darbe žalą sveikatai patiria kitos įstaigos darbuotojas, vadovas privalo nedelsdamas apie tai pranešti nukentėjusio darbuotojo darbdaviui, išsaugoti įvykio darbe vietą, sudaryti reikiamas sąlygas tirti įvykį darbe ir paskirti savo atstovą, kuris dalyvaus tiriant tokį įvykį darbe. Įvykio darbe tyrimą organizuoja nukentėjusio darbuotojo darbdavys.</p> <p>2.6.ASPI vadovui atsisakius organizuoti įvykio darbe tyrimą, nukentėjęs darbuotojas arba jo įgaliotas asmuo ar darbuotojų atstovas apie tai praneša Valstybinei darbo inspekcijai.</p> <p>2.7.Įvykis darbe ar nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą ar iš darbo, išskyrus įvykius, nurodytus Nuostatų 22–26 punktuose, ištiriamas per 10 darbo dienų po to, kai įvyksta. Prašymai ištirti įvykį darbe ar nelaimingą atsitikimą pakeliui į darbą ar iš darbo darbdaviui gali būti pateikti per 6 mėnesius nuo įvykio darbe ar nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo dienos.</p>
<p>3.Įvykių darbe registravimas, apskaita ir tyrimo dokumentų saugojimas.</p>	<p>3.1.Įvykiai darbe, nelaimingi atsitikimai darbe ir nelaimingi atsitikimai pakeliui į darbą ar iš darbo registruojami įmonėje įvykių darbe, nelaimingų atsitikimų darbe, nelaimingų atsitikimų pakeliui į darbą ar iš darbo aktų registravimo žurnale, kurio forma pateikta NA darbe tyrimo nuostatų priede.</p>

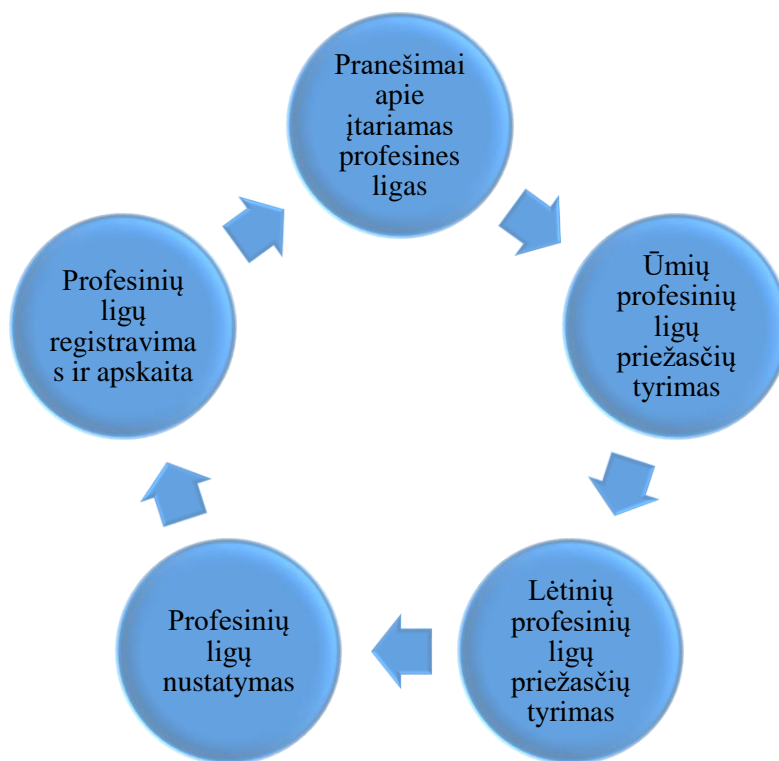
Veiksmai	Veiksmų aprašas
	<p>3.2. Nelaimingų atsitikimų darbe aktai ir tyrimo medžiaga saugomi ASPĮ, kurioje įvyko nelaimingas atsitikimas darbe, ir Valstybinėje darbo inspekcijoje, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos nustatytų dokumentų saugojimo terminų.</p> <p>3.3. Likviduojant įstaigą, dokumentai, tyrimo medžiaga ir įvykių darbe, nelaimingų atsitikimų darbe, nelaimingų atsitikimų pakeliui į darbą ar iš darbo aktų registravimo žurnalai perduodami saugoti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatyme nustatyta tvarka.</p>

Kadangi PSP paslaugos „ASPĮ dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe tyrimą“ vykdymą griežtai reglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai, apibrėžiant Algoritmo Nr. 4.1 tinkamumo vertinimą, problemų nustatymą bei kokybės gerinimą, pagrindiniai akcentai yra veiksmų atitikimas NA darbe tyrimo nuostatų reikalavimams bei veiksmų vykdymo savalaikiškumas.

4.2. Dalyvavimas atliekant profesinių ligų tyrimą.

Paveiksle Nr. 2 pavaizduota Algoritmo Nr. 4.2 „ASPĮ dalyvavimas atliekant profesinių ligų tyrimą“ teikimo funkcinė schema.

„Dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrimą ir analizuojant jų priežastis“

2 paveikslas. Algoritmo Nr. 4.2 „ASPI dalyvavimas atliekant profesinių ligų tyrimą“ teikimo funkcinė schema.

Lentelėje Nr. 2 apibūdinti algoritmą Nr. 4.2 sudarantys veiksmai, aukščiau išvardinti algoritmo teikimo funkcinėje schemoje, bei pateiktas algoritmo veiksmų aprašas.

2 lentelė. Algoritmo Nr. 4.2 „ASPI dalyvavimas atliekant profesinių ligų tyrimą“ veiksmai ir jų aprašas

Veiksmai	Veiksmų aprašas
1. Pranešimai apie įtariamas profesines ligas.	<p>1.1. ASPI darbuotojas, įtaręs, kad susirgo ūmia profesine liga, jeigu pajėgia, ar asmuo, matęs įvykį ar jo pasekmes, privalo nedelsdamas apie tai pranešti padalinio vadovui ar darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai arba darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui. Darbuotojui nedelsiant turi būti suteikta pirmoji pagalba, o prireikus būtų iškviesta greitoji medicinos pagalba. PL tyrimo nuostatų nustatyta tvarka apie įtariamą ūmią profesinę ligą turi būti pranešta Valstybinei darbo inspekcija ir kitos Nuostatose nurodytoms institucijoms.</p> <p>1.2. ASPI gydytojas, įtaręs, kad darbuotojo ūmaus sveikatos sutrikimo priežastis gali būti susijusi su darbu, ne vėliau kaip per vieną darbo dieną siunčia darbuotoją, jeigu tai įmanoma atsižvelgiant į jo sveikatos būklę, ir informaciją, susijusią su darbuotojo sveikatos</p>

Veiksmai	Veiksmų aprašas
	<p>būkle, o įtaręs, kad darbuotojo lėtinio sveikatos sutrikimo priežastis gali būti susijusi su darbu, – per 3 darbo dienas siunčia darbuotoją ir informaciją, susijusią su darbuotojo sveikatos būkle, į darbo medicinos gydytojo konsultaciją. Pranešimą apie profesinės ligos įtarimą Valstybinei darbo inspekcijai pateikia darbo medicinos gydytojas.</p>
<p>2. Ūmių PL priežasčių tyrimas.</p>	<p>2.1. ASPĮ vadovas, Nuostatų nustatyta tvarka gavęs pranešimą apie įtariamą ūmią profesinę ligą, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas Valstybinei darbo inspekcijai pateikia informaciją apie darbuotojo darbo sąlygas, asmeninių apsaugos priemonių naudojimą, atliktus privalomus sveikatos tikrinimus ir darbo vietas, kurioje darbuotojas dirba, profesinės rizikos įvertinimo dokumentą.</p> <p>2.2. Tiriant ūmių profesinių ligų priežastis, dalyvauja ASPĮ atstovas, darbuotojų atstovas, gali dalyvauti darbuotojų atstovas, darbuotojas ar darbuotojo įgaliotas asmuo ir kitų Nuostatuose nurodytų institucijų atstovai. ASPĮ vadovas sudaro sąlygas tirti įtariamą ūmios profesinės ligos priežastis. Darbuotojas ir asmenys, dalyvavę tiriant profesinės ligos priežastis, turi teisę susipažinti su ūmios profesinės ligos priežasčių tyrimo medžiaga. Ūmias profesines ligas, dėl kurių mirė 3 ir daugiau darbuotojų, tiria komisija, kuriai vadovauja Vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius.</p> <p>2.3. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, tiriantis ūmios profesinės ligos priežastis, parengia profesinės ligos priežasčių tyrimo aktą, prideda prie jo tyrimo metu iš ASPĮ gautą medžiagą. Profesinės ligos priežasčių tyrimo aktas Nuostatų nustatyta tvarka pateikiamas susipažinti ASPĮ vadovui ir tiriant profesinės ligos priežastis dalyvavusiems asmenims. Jeigu per 10 darbo dienų nuo profesinės ligos priežasčių tyrimo akto pateikimo susipažinti negaunamas motyvuotas skundas dėl profesinės ligos priežasčių tyrimo, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius aktą kartu su visa iš darbdavio gauta medžiaga pateikia darbuotojui arba darbuotojo įgaliotam asmeniui ir darbo medicinos gydytojui.</p>
<p>3. Lėtinių PL priežasčių tyrimas.</p>	<p>3.1. Darbo medicinos gydytojui įtarus lėtinę profesinę ligą, ASPĮ darbuotojas, kuriam įtarta lėtinė profesinė liga, per 10 darbo dienų po to, kai jam įtariama profesinė liga, pateikia laisvos formos visos darbinės veiklos aprašymą ir turimus dokumentus apie darbinės veiklos metu atliktas darbo funkcijas ir darbo metu veikusius kenksmingus veiksnius Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui. Darbuotojui, per nustatytą laiką nepateikus nurodytos informacijos, profesinės ligos priežasčių tyrimas nutraukiamas, apie tai informuojamas darbo medicinos gydytojas.</p>

Veiksmai	Veiksmų aprašas
	<p>3.2.Valstybinėje darbo inspekcijoje gavus pranešimą apie įtariamą lėtinę profesinę ligą, jos teritorinis skyrius per 30 darbo dienų nuo Nuostatų nustatyta tvarka ištiria įtariamą profesinės ligos priežastis ir parengia profesinės ligos priežasčių tyrimo aktą.</p> <p>3.3.Tiriant lėtinių profesinių ligų priežastis dalyvauja ASPĮ atstovas ir kiti Nuostatuose nurodyti asmenys. ASPĮ vadovas sudaro sąlygas tirti įtariamą lėtinę profesinę ligos priežastis. Darbuotojas ir tiriant profesinės ligos priežastis dalyvavę asmenys turi teisę susipažinti su profesinės ligos priežasčių tyrimo medžiaga.</p> <p>3.4.Valstybinės darbo inspekcijos prašymu, ASPĮ vadovas per 10 darbo dienų nuo šio prašymo gavimo pateikia informaciją apie darbuotojo darbo sąlygas, aprūpinimą asmeninėmis apsaugos priemonėmis, atliktus privalomus sveikatos tikrinimus, darbo vietas, kurioje darbuotojas dirba, profesinės rizikos įvertinimo dokumentą.</p> <p>3.5.Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, tiriantis įtariamą profesinės ligos priežastis, gavęs Nuostatuose nurodytus duomenis, parengia profesinės ligos priežasčių tyrimo aktą ir prideda prie jo tyrimo metu iš ASPĮ gautą medžiagą. Darbuotojas arba darbuotojo įgaliotas asmuo pasirašytinai supažindinamas su profesinės ligos priežasčių tyrimo aktu ir pridėdama medžiaga. Profesinės ligos priežasčių tyrimo aktas pateikiamas susipažinti visiems tyrimo dalyviams.</p> <p>3.6. Jeigu darbuotojas, ASPĮ vadovas ar kitas tiriant profesinės ligos priežastis dalyvavęs asmuo nesutinka su profesinės ligos priežasčių tyrimo aktu, jis per 3 darbo dienas po to, kai susipažįsta su aktu, pateikia raštą, kuriame nurodo nesutikimo motyvus. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, tiriantis įtariamą profesinės ligos priežastis, per 3 darbo dienas nuo šio rašto gavimo jį išnagrinėja ir apie priimtą sprendimą atsižvelgti arba neatsižvelgti į rašte nurodytus motyvus informuoja raštą pateikusį asmenį, o pareiškėjo raštą ir priimtą sprendimą prideda prie tyrimo medžiagos.</p> <p>3.7.Jeigu per 10 darbo dienų nuo profesinės ligos priežasčių tyrimo akto pateikimo susipažinti negaunamas motyvuotas skundas dėl profesinės ligos priežasčių tyrimo, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, tiriantis įtariamą profesinės ligos priežastis, aktą kartu su visa iš ASPĮ vadovo gauta medžiaga pateikia darbuotojui arba darbuotojo įgaliotam asmeniui ir darbo medicinos gydytojui.</p>
4.PL nustatymas.	4.1.Profesinės ligos nustatomos vadovaujantis PL sąrašu, ir PL nustatymo kriterijais. Profesinės ligos diagnozę Nuostatų nustatyta tvarka nustato arba jos nenustato darbo medicinos gydytojas, ištyręs

Veiksmai	Veiksmų aprašas
	<p>ir įvertinęs darbuotojo sveikatos būklę ir profesinės ligos priežasčių tyrimo akte pateiktus duomenis.</p> <p>4.2. Darbo medicinos gydytojas, nustatęs profesinės ligos diagnozę arba jos nenustatęs, parengia nustatytos formos profesinės ligos patvirtinimo aktą, įteikia jį darbuotojui ir per 3 darbo dienas išsiunčia Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui.</p> <p>4.3. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius per 3 darbo dienas nuo profesinės ligos patvirtinimo akto gavimo išsiunčia LR profesinių ligų valstybės registrui nustatytos formos profesinės ligos kortelę.</p> <p>4.4. ASPĮ vadovas ar kiti suinteresuoti asmenys, nesutinkantys su profesinės ligos patvirtinimo aktu, ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo profesinės ligos patvirtinimo akto gavimo gali jį skųsti Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai, kuri CDMEK nuostatų nustatyta tvarka, išnagrinėjusi skundą, surašo išvadą dėl profesinės ligos pagrįstumo ir priima sprendimą ankstesnio tyrimo metu surašytą profesinės ligos patvirtinimo aktą palikti galioti ar įpareigoja darbo medicinos gydytoją surašyti naują. Darbuotojas, ASPĮ vadovas ar kiti suinteresuoti asmenys, nesutinkantys su Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvada, gali ją skųsti teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.</p> <p>4.5. Ištyrus profesinę ligą, darbdavys organizuoja prevencijos priemonių profesinės ligos (taip pat galinčių atsirasti tokių ar panašių profesinių ligų) priežastims pašalinti parengimą ir įgyvendinimą.</p>
<p>5. PL registravimas ir apskaita.</p>	<p>5.1. Profesinės ligos registruojamos Profesinių ligų valstybės registre Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registro nuostatų nustatyta tvarka. Profesinių ligų patvirtinimo aktai registruojami Valstybinėje darbo inspekcijoje ir Nacionaliniame visuomenės sveikatos centre. Profesinių ligų priežasčių tyrimo aktai, profesinių ligų patvirtinimo aktai, Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvados registruojami ir profesinių ligų apskaita tvarkoma ASPĮ jos vadovo nustatyta tvarka.</p> <p>5.2. Profesinių ligų patvirtinimo aktai su tyrimo medžiaga ir Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvados saugomos Valstybinėje darbo inspekcijoje, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatytų dokumentų saugojimo terminų. Likviduojant ASPĮ, profesinių ligų priežasčių tyrimo aktai, profesinių ligų patvirtinimo aktai ir Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvados perduodami saugoti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatyme nustatyta tvarka.</p>

„Dalyvavimas atliekant nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrimą ir analizuojant jų priežastis“

Kadangi PSP paslaugos „ASPI dalyvavimas atliekant profesinių ligų tyrimą“ vykdymą griežtai reglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai, apibrėžiant Algoritmo Nr. 4.2 tinkamumo vertinimą, problemų nustatymą bei kokybės gerinimą, pagrindiniai akcentai yra veiksmų atitikimas PL nuostatų reikalavimams bei veiksmų vykdymo savalaikiškumas.

5. Profesinės sveikatos priežiūros algoritmo stebėsenos kriterijai, rekomenduojami algoritmą matuojantys rodikliai, įrankiai, formos rodiklių surinkimui ir sisteminei analizei.

Algoritmo stebėsenos kriterijai, rodikliai, įrankiai, formos rodiklių surinkimui ir sisteminei analizei yra pateikti NA darbe ir PL tyrimo nuostatuose ir jų prieduose, kurie privalomi registruojant ir analizuojant nelaimingus atsitikimus darbe ir profesines ligas ASPI.

6. Pavyzdinės rekomendacijos darbdaviui.

Algoritmo teikimą ASPI detalai reglamentuoja NA darbe ir PL tyrimo nuostatai, PL nustatymo kriterijai, PL sąrašas ir CDMEK nuostatai. Rekomenduojama griežtai prisilaikyti juose išdėstytų reikalavimų, kurių nevykdymas ar netinkamas vykdymas užtraukia teisinę atsakomybę.

7. Profesinės sveikatos priežiūros paslaugos algoritmo žmogiškieji ištekliai, kvalifikaciniai reikalavimai, mokymai.

Algoritmas Nr. 1 yra vienas iš penkių parengtų profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo algoritmų. Jame išvardintas veiklas vykdo profesinės sveikatos specialistui, dirbantis ASPI pilno etato krūviu. Asmuo, vykdamas šiuos algoritmus, atsižvelgiant į jo išsilavinimą ir profesinę patirtį, turi baigti nustatytos trukmės profesinės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimo mokymus ir atitiktų kvalifikacinius reikalavimus keliamus profesinės sveikatos specialistams, kurios reglamentuoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-271 “Dėl profesinės sveikatos specialistų, galinčių dirbti įmonėse, kvalifikacinių reikalavimų aprašo patvirtinimo” (suvestinė redakcija nuo 2019-11-01).